

Heerlen, Bevrijdingsdag 2013

Vrijheid. Wat kun je als 21-jarig meisje anno 2013 nog zeggen over vrijheid als je nooit de beperkingen hebt gekend van een bezetting? Je zou het begrip vrijheid kunnen meten aan de beperkingen die je kunt ervaren in een relatie, het aanpassen naar het ideaal van je omgeving, het compromissen sluiten omdat je in een samenleving leeft met anderen. Een samenleving waarin het individu wordt bejubeld maar waarin men nog steeds en vooral met anderen leeft. Je zou kunnen zeggen dat je alleen ter wereld bent gekomen en alleen zult sterven maar geen mens kan zich compleet aan de anderen onttrekken.

Maar de beperkingen van een bezetting, het inleveren van al je rechten en het niet mogen uitspreken van je wensen en behoeften: die gevangenis ken ik niet. Was ik in een ander land geboren, met een andere etniciteit - een land waar oorlog heerst en niet ieder mensenleven even zwaar telt - dan had ik u kunnen vertellen over vrijheid.

Ze zeggen dat het een niet zonder het ander kan bestaan en ik geloof dat als ik niet de totale gevangenschap van een overheersing heb gekend ik u ook niet kan vertellen hoe het is om waarlijk vrij te zijn. Daarom zal ik u de verhalen van mijn grootouders vertellen. Het zijn de verhalen van mijn jeugd, verhalen die in ons collectieve geheugen zijn gestanst, hetzij bij ieder in een andere vorm.

In de oorlog woonde mijn oma in Beek. Ze had een vriendinnetje, Branca. Branca was Joods. Voor de oorlog was zij een meisje als mijn oma. Een meisje dat na school op straat speelde met de anderen. Tijdens de oorlog was zij geen Beeks meisje meer maar een Jood. Op een dag werd zij met haar familie afgevoerd. Ze wist een moment aan de Gestapo te ontglippen en rende naar mijn oma, die doodsbang toe keek. Ze gaf mijn oma haar mooie armbandje met zilveren muntjes en het ringetje dat ze altijd droeg. Mijn oma heeft haar nooit terug gezien. Het armbandje en het ringetje heb ik nog steeds.

Mijn opa woonde in Brunssum. Zijn beste vriend moest als dwangarbeider in Aken gaan werken. Op een dag deserteerde hij en liep in een nacht tijd van Aken naar Brunssum. Daar verstopte zijn moeder haar zoon op de zolder van hun huis. Diezelfde nacht viel er een bom op de zolder. De beste vriend van mijn opa overleefde het niet.

Mijn Indische oma sprak niet over de oorlog. Na haar dood ontdekte ik dat ze in Bandung in het ziekenhuis had gewerkt als verbandverpleegster. Nog later ontdekte ik dat ze ook in een Jappenkamp heeft gezeten. Of ze een troostmeisje was weet niemand. Ongeschonden was ze niet.

Ik ben het product van mijn grootouders. Wij allen zijn het product van een oorlog die 68 jaar geleden door ons land en door de wereld woekerde. Op 4 en 5 mei zegt men dat wij niet mogen vergeten. Ik zeg u: vergeet vooral hen niet die nú soortgelijke verhalen als die van mijn grootouders meemaken.

Praat met de uitgeprocedeerde asielzoekers in Nederland, praat met de slachtoffers van burgeroorlogen in Afrika, praat met de onderdrukte vrouwen in het Midden Oosten. Luister en weet: pas als iedereen in ons land en over de hele wereld bevrijd is, niet langer ten onder gaat aan spot en vernedering, aan de angst vermoord te worden, geliefden te verliezen, zijn land te verliezen, kunnen we waarlijk Bevrijdingsdag vieren.

Ik ben 21 en ik woon in Nederland. Over de oorlog praten kan ik niet. Over vrijheid kan ik u niets vertellen.